

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Bakalářská práce

Má mysl je jako stěhovaví ptáci

Individuální filozofická prostorová reakce na vztah zvířat, lidí, světa a kosmu. Téma by mělo vybízet k experimentální formě a zkoušce materiálu.

Pavel Malík

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Sochařství
Specializace Socha a prostor

Bakalářská práce
Má mysl je jako stěhovaví ptáci
Pavel Malík

Vedoucí práce: Prof. akad. soch. Jiří Beránek

Socha a prostor

Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Západočeské university v Plzni

Plzeň 2014

OBSAH

1. MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2. TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY.....	4
3. CÍL PRÁCE.....	5
4. PROCES PŘÍPRAVY.....	6
5. PROCES TVORBY.....	8
6. TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA.....	9
7. POPIS DÍLA.....	11
8. PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	12
9. SILNÉ STRÁNKY.....	13
10. SLABÉ STRÁNKY.....	14
11. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	15
12. RESUMÉ	16
13. SEZNAM PŘÍLOH.....	17

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Podpis autora

1. Mé dosavadní dílo v kontextu specializace

Mé první krůčky v oblasti umění se odehrávaly někdy na základní škole. Jako střední školu jsem si vybral S.U.P.Š. Sv. Anežky české v Českém Krumlově, kde jsem posléze nastoupil jako student oboru Kamenosochařství. Se sochařským řemeslem jsem se seznámil až tam. Na střední škole šlo spíše o zvládnutí zmíněného řemesla než o pochopení filosofické stránky a významu sochařství. Tento fakt ovšem neberu negativně, ba spíše naopak. Technologické poznatky o způsobech sochařské práce s kamenem, zlacení, formování, odlévání, atd. mi spolu s určitou praxí v modelování daly dobře využitelný základ pro další studium sochy i z jiné než z řemeslné stránky.

Tuto snahu o překročení z pouze manuální a prvoplánově čistě estetické tvorby do dalšího rozměru, v podobě hlubšího významu práce, jsem v prvním semestru studia u Profesora Beránka do značné míry pohřbil.

Na téma „Zvíře jako kult“ jsem se pustil do modelované studie koně. Práci scházel onen hlubší smysl, jenž jsem chtěl do své tvorby dostat. I přesto si myslím, že práce nebyla úplné fiasko. Jako druhá práce prvního semestru byl portrét spolužáka, ve kterém jsem využil dřívější zkušenosti s modelováním portrétů.

V druhém semestru jsem se pokusil prorazit bariéru zabeđenosti a na téma „Jakoby“ jsem zpracoval okamžik použití tohoto slova při vysvětlení vlastní imaginace někomu jinému. Základní popis například objektu druhému člověku předáme, ovšem díky zapojení abstraktního myšlení jiného jedince se objekt dramaticky změní. Tuto ideu jsem zpracoval v kameni konkrétněji v dioritu. Dva podobné tvary se stýkaly

v jedné dělící rovině. Tvary byli připodobněni zrcadlu s rámem, aby divák „jakoby“ viděl odraz své představy. Druhou prací druhého semestru byla spolupráce na realizaci výstavy „Síla Ticha“ pana profesora Beránka. Realizace probíhala pod profesorovým vedením v areálu Plzeňského Světovaru. Při instalaci jsem se snažil pochytit co nejvíce z principů využití prostoru a kumulace dřevěných objektů.

V třetím semestru jsem jako klauzurní práci na téma „Vím, že zemřu, myslím, že budu žít“ vytvořil práci, jejímž smyslem byla interpretace přeměny stavu bytí. Konkrétněji smrt, ztráta fyzické schránky a spekulace o pokračování lidské duše jako energie nebo jako pozůstatky ovlivnění blízkých za života. Důležitá byla opět dělící rovina a kombinace stálých a nestálých materiálů (kov, dřevo, látka)

Druhou prací semestru byla modelace figury podle živého modelu ve velikosti 1:1. Na tento úkol jsem se těšil již od prvního ročníku, protože s figurou v životní velikosti jsem do té doby neměl žádné zkušenosti. Nadšení ovšem značně opadlo s přesunem do nové hi-tech budovy jenž mi neposkytuje zvláště v modelovně moc prostoru k soustředění.

Ve čtvrtém semestru jsem na téma „Pokusný králík“ vytvořil plastiku, kterou jsem chtěl fingovat pokus, jehož cílem bylo zjistit, zdali forma po čase nezmění hmotu. Tento pokus jsem podle původního plánu chtěl demonstrovat rozřezáním starého kamenného portrétu na pláty. Tímto způsobem by se člověk podíval do opravdu staré hlavy. Ovšem rozřezání historické plastiky by bylo těžko proveditelné a zároveň nevhodné. Proto jsem od záměru upustil a rozhodl se ho fingovat. Vymodeloval jsem cca 1 metr vysoký portrét a zaformoval ho. Poté jsem každou polovinu hlavy zvlášť dusal po plátech betonem

obarveným okrovými pigmenty. Jednu polovinu jsem pláty dělil horizontálně a tu druhou vertikálně.

V bakalářské práci jsem použil spoustu tendencí vycházejících z předchozích prací zhotovených při studiu na Západočeské universitě.

2. Téma a důvod jeho volby

Na výběr jsme měli mnoho zajímavých témat, ale mne zaujalo zvláště téma „má mysl je jako stěhovaví ptáci“. Vybral jsem si ho, protože mi přišel zajímavý už jeho název, který asi nejvíce korespondoval s mým aktuálním stavem uvažování. Viděl jsem v něm cestu vyjádření sebe sama. Vyjádření své přelétavé mysli.

Samozřejmě pro mne bylo důležité i bližší směřování tématu a to ke vztahu člověka ke společnosti, světu, zemi a kosmu. Protože známá otázka „jaký je smysl existence člověka“ mi neustále vyvstává na mysli. Čím jsem starší, tím se objevuje častěji. Dříve jsem své úvahy směřoval spíše na můj význam ve společnosti, ovšem se zvětšujícím povědomím o chování lidí se zvětšuje i snaha zjistit spíše význam jednotlivce pro celé lidstvo. Tyto úvahy mne jasně vedly k dalšímu zamyšlení a to nad tím proč byl jeden druh zvířat na planetě obdařen inteligencí, jež umožnila vznik lidstva a jeho civilizace. Zároveň proč se ono „zvíře“ dokázalo natolik separovat od světa který jej stvořil. Tyto úvahy mi přišly zajímavé a to potvrdily můj záměr vybrat si toto téma.

3. Cíl práce

Jako cíl práce jsem se rozhodl vytvořit realizaci kamenného oblouku, který bude symbolizovat nestálost lidského tvoření, v kontrastu se stářím světa. Oblouk jakožto prvek objevující se na stavbách v mnoha koutech světa a v mnohých obdobích jsem převzal jako jednotící součást lidského snažení zanechat po sobě stopy. Stopy, které podle mne v mnohých vyvolávají obdiv nad kvalitou zpracování a staří daného svědectví o vynalézavosti naší pozoruhodné mysli. Sám jsem počiny našich předků ohromen. Ale chtěl bych poukázat na význam těchto mnohdy troufalých počinů v běhu světa. Protože ze vzdálenějšího pohledu jsou jakékoli Naše činy a činění bezvýznamné. Nám patří prozatím až neuvěřitelně krátká etapa v životě planety. Zdali budeme v neúprosném poměru času znamenat pro zemi něco více než jen mrknutí je jen a pouze na nás. Z nynějšího pohledu se ovšem zdá, že jako společnost se chováme jako parazitující organizmus ničící zemi, jež nám dala možnost procházet se po jejím povrchu. Nezbývá nežli jen doufat že se lidstvo naučí se zemí spolupracovat a bude mít možnost se vyvinout v modřejší společnost, která bude koexistovat s ostatními důležitými organizmy na světě a nebude hospodařit na jejich úkor.

Ze zřejmých důvodů jsem mnou vytvořený oblouk umístil do volné přírody. Svoji práci jsem sestavil nad mělkou bystřinou, jejímž tokem jsem chtěl symbolizovat čas obtékající naší civilizací. Voda, která nám dává možnost k životu, ale dokáže i značnou silou podemlít a zbořit jakýkoliv důkaz naší existence.

4. Proces přípravy

Před započítím práce jsem dlouho vybíral formu, do které vtisknu svůj záměr. Od začátku mi bylo jasné, že chci vyjádřit pozici člověka potažmo lidstva v běhu času světa. Hledal jsem nějaký nosný a charakteristický prvek lidské tvorby. Nejdříve jsem měl tendence ztvárnit téma figurálně. Ztvárnit dopad času přímo na postavu, která by symbolizovala lidstvo. Po sérii kreseb jsem ale od realistického těla upouštěl. Stylizoval ho a ubíral z charakteristických rysů lidské postavy. Po čase mi přišlo figurální ztvárnění čím dál více vzdálené od myšlenky spojené s vybraným tématem. Zdálo se mi až moc konkrétní. Rozhodl jsem se téma pojmout komplexněji. Figura by dle mne moc sváděla k předpokladu, že chci ukázat význam jednotlivce v toku času. V tuto chvíli jsem si byl jistý, že ve své práci chci přemýšlet v delším časovém období než je délka života. Nabyté přesvědčení mne přivedlo k nápadu použít jako onen nosný prvek něco co přetrvá mnoho generací. Tímto uvažováním jsem se dostal k architektuře. Tento nápad jasně vybízel k použití kamene. Jako stálý a relativně dobře dostupný materiál byl od starověku používán k realizaci více či méně monumentálních projevů lidské tvořivosti, jež se dochovaly po dnešní dobu. Pro člověka představoval nejtrvanlivější materiál, který mohl pro stavbu stěžejních prací použít. Ať už šlo o egyptské monumenty nebo gotické katedrály tvůrci doufali a věřili, že po nich stavby budou obdivovány dlouhá pokolení. Napadlo mne jako symbol civilizace použít město, které je v mých očích katalyzátorem vývoje lidstva. Velké množství lidí na jednom místě dává popud vzniku velikých děl. S tímto nápadem jsem si delší dobu pohrával, ale nedařilo se mi přijít na vhodný způsob interpretace města pohlcovaného časem při použití kamene, pro který jsem byl pevně

rozhodnut. Zkoušel jsem vytvořit v modelu charakteristické znaky města s důrazem na práci v hmotách, ale nic mi nepřišlo dostatečně odpovídající mému záměru. Proto jsem se v tu chvíli šel opačnou cestou a vybral jsem pro prezentaci mého nápadu a smýšlení konkrétnější prvek, jenž je podle mne stěžejní ve vývoji architektury. Tímto prvkem se pro mne stal oblouk. Do značné míry mi v hledání onoho nosného prvku pomohlo, že přes léto mám tu možnost se podílet na opravách památek. Zvláště pak soch a kamenných prvků architektury. Tato specializace mne dostala do přímého kontaktu s odkazem dob minulých a vyvolala obdiv k mistrům, kteří dokázali s pomocí z dnešního pohledu primitivními nástroji vytvořit jedinečná díla. Díky této fascinaci jsem chtěl svůj projekt demonstrovat za pomoci gotického lomeného oblouku. Proto jsem vytvořil model přejímající nejcharakternější prvky gotického oblouku. Model byl vertikálně orientovaný. Pro vnitřní část oblouku jsem využil žebro s goticky charakteristickým vlysem. Vnější část oblouku / brány byla volněji pojata v hmotách. Po konzultaci s panem profesorem jsem ale od charakteristických gotických prvků upustil a pojal jsem oblouk universálněji. Koncept práce jsem přesměroval k použití volnější formy nesvazované žádným specifickým řádem. Ale i do této rozvolněné formy jsem zasadil dvě žebra inspirovaná gotickým slohem. Nakonec jsem do práce zakomponoval i části mnou jen lehce upravených starých schodů. Tyto díly, na kterých je už jasně znát eroze pro mne byly pojítkem s minulostí. Zároveň svědčí o vlivu zubu času na jednu z nejstálejších hornin běžně v historii používané ve stavebnictví a sochařství.

5. Proces tvorby

Před zahájením práce jsem musel konkrétněji specializovat materiál, z něhož bude výsledné dílo zhotoveno. Ze dvou důvodů jsem se rozhodl pro žulu. Prvním důvodem byla stálost oné horniny a druhým byl hojný výskyt. Díky omezenému rozpočtu jsem pracoval s tím kamenem, ke kterému jsem se nejsnáze dostal. Výsledkem je směs Blatenské a Mrákotínské žuly spolu s použitím starých schodištních stupňů z blíže nespecifikované do okrova zbarvené žuly. Na začátku práce jsem musel stanovit rozměr oblouku, ze kterého posléze vycházely úhly zkosení jednotlivých dílů. Oblouk vychází z kružnice o průměru 2,5 až 3 metry. Průměr nelze přesně stanovit, protože oblouk není symetrický. Při práci jsem použil primitivní metody rozměřování. Na začátku jsem zatloukl do země lat a na ní uvázal dva provazy se stejnou délkou, pomocí kterých jsem si mohl vyznačit výseče s danými úhly. Tímto měřením jsem se řídil při opracování jednotlivých dílů, ale snažil jsem se vycházet z proporcí samotného kamene a řídit se i citem. Nechtěl jsem, aby oblouk působil moc pravidelně tak jsem úhly komponent kompenzoval pohledově. Samozřejmě mi to samotnou práci do jisté míry ulehčilo, ovšem myslím, že jí to vtisklo i jistou osobitost.

6. Technologická specifika

Při práci jsem používal klasické kamenické nástroje ale i moderní úhlové brusky, vrtačky a pneumatické vzduchem poháněné nářadí. Základem byla palice a špic. Pro hrubé formování hran jsem používal prýskač, kterým se velmi snadno vytvoří základní linky jednotlivých dílů. Na větší odebrání hmot jsem používal úhlové brusky s řeznými kotouči. Po nařezání materiálu jsem ho po částech odsekával za pomoci špičáku a palice. Po hrubém srovnání plochy jsem pokračoval odtlučením hran pemrlicí. Na závěr jsem opětovně použil úhlové brusky s diamantovým brusným kotoučem. Opracováním jsem se snažil docílit co nejdokonalejšího dosednutí jednotlivých částí na sebe, aby výsledná práce měla správnou stabilitu. V průběhu práce jsem ale z obav kvůli umístění do volně přístupného prostoru pro posílení stability klíčové části provrtal a sešrouboval závitnicí. Tento postup mi při výsledné instalaci usnadnil osazení a do jisté míry eliminoval nutnost výstavby složitějšího lešení. Dalším specifikem mé práce je zpevnění ploch určených pro osazení dvou základních kamenných dílů. Pro vytvoření stabilního podkladu jsem použil dřevěných kolíků, které jsem zatloukl do v době instalace nezatopených částí koryta. Tento způsob se mi zdál vhodnější, než vyvážení základu za použití například železobetonu. Tento primitivní způsob se používá již dlouhá staletí právě při nutnosti zpevnit základ v místech s nestabilním podkladem. Například v Benátkách nebo v moderní době v Dubaji.

Při práci na pohledových plochách jsem využíval hlavně přirozeného rastu lomeného kamene. Výjimkou bylo použití opracovaných schodištních stupňů a dvou cca 40cm dlouhých

žeber. První ze dvou žeber je opracováno do sekané struktury dlátem a druhé je jemně broušeno. Tyto povrchové úpravy jsem užil z čistě estetického důvodu a jejich vyznění je patrné pouze při bližším pohledu.

7. Popis díla

Moje práce je umístěna v lese nedaleko obce Libníč u Českých Budějovic. Oblouk se klene přes říčku Dobrá voda. Materiálem je směs Blatenské a Mrákotínské žuly. Součástí práce jsou i staré schodištní stupně z blíže nespecifikované, do okrova zbarvené žuly. Rozměry činí na délku cca 3,80m, na výšku cca 1,80m a na šíři v nejsilnějším místě cca 0,40m. Práce je výsledkem reakcí na samotný materiál. Díky tomu nejsou jednotlivé díly sekány podle žádné předlohy, ale vychází z proporcí samotného kamene. Při práci jsem se nedržel předem zjištěných úhlů jednotlivých segmentů ale snažil jsem se vycházet z materiálu. Nepřesnosti jsem kompenzoval hledáním vhodných dílů. Tímto způsobem jsem docílil zdánlivě pravidelného oblouku.

8. Přínos práce pro daný obor

Podle mne je přínosem mé práce použití materiálu. Od kamene se do značné míry upouští a používají se nové materiály jako epoxidy, polyestery a různé experimentální materiály. Rozhodně proti těmto materiálům nic nemám ale myslím ze kámen by se ze sochařství ztratit neměl.

9. Silné stránky

Za silnou stránku své práce považuji citlivé zasazení objektu do krajiny. Zároveň považuji za silnou stránku mé práce i výběr samotného místa. Realizace nemá negativní dopad na okolní přírodu. Myslím, že díky použití kamene jako přírodního materiálu se do mnou zvoleného místa hodí. Zároveň realizované dílo spolupracuje i s širším okolím kde je použit kámen ve značné míře pro udržení současného koryta bystřiny.

10. Slabé stránky

Jako slabou stránku práce považuji nutnost využití čepů při spojení jednotlivých dílu. Myslím, že stavba oblouku by při absenci oněch pomocných prvků byla vhodnější vzhledem k mému záměru.

11. Seznam použitých zdrojů

1. Sartre, Jean Paul. Bytí a nicota. Praha: Oikoymenh, 2006. ISBN 80-7298-097-1.
2. Sartre, Jean Paul. Existencialismus je humanismus. Praha: Vyšehrad, 2004. ISBN 80-7021-661-1.
3. Camus, Albert. Člověk revoltující. Praha: Garamond, 2007 ISBN 978-80-86955-55-1

12. Resumé

Themed " My mind is like a bird of passage" I decided to create a work that would symbolize the transience of human tanning. Work, by which I could point out the importance of a human in the course of time. To express the thoughts I decided to use the element of human formation occurring in many parts of the world and recurring in multiple time periods. The symbol for my intention became an arc. As the material I chose stone for its abundant use in the construction of a more or less fundamental expressions of human creativity, which have survived to the present days. For a human it represented the most durable material, which could have been used to build the fundamental work, whether it was the Egyptian monuments or Gothic cathedral. I set this in human eyes steady material to a contrast with the passing time of the world. I want to draw attention to the fact that what for us is a long-standing is still nothing more than a moment for the world.

For obvious reasons, I placed the my arch into the wild. I compiled my work over a shallow stream and by its flow I meant to symbolize the flow of time -passing of our civilization. Water that gives us the opportunity to live, but that can also by a considerable force undermine and destroy any evidence of our existence. I made my work from a mixture of Blatenská and Mrákotín granite. Fearing the placement in a publicly accessible area I used the coupling pins for connection of the single parts to strengthen the stability of the arc. Size is the length of about 3.80 m , height of about 1.80 m and the width of the thickest point of about 0.40 m. Implementation is located near the village Libníč by Czech Budejovice and the arc spans over the river Dobra Voda

13. Seznam Příloh

Příloha 1

Hotová realizace_1

Příloha 2

Hotová realizace_2

Příloha 3

Hotová realizace_3

Příloha 4

Hotová realizace_4

Příloha 5

Hotová realizace_5

Příloha 6

Hotová realizace_6

Příloha 7

Hotová realizace_7

Příloha 8

Hotová realizace_8

Příloha 9

Hotová realizace_9

Příloha 10

Hotová realizace_10

Příloha 11

Při práci_1

Příloha 12

Při práci_2

Příloha 13

Při práci_3

Příloha 14

Při práci_4

Příloha 15

Při práci_5

Příloha 1

Hotová realizace_1

Příloha 2

Hotová realizace_2

Příloha 3

Hotová realizace_3

Příloha 4

Hotová realizace_4

Příloha 5

Hotová realizace_5

Příloha 6

Hotová realizace_6

Příloha 7

Hotová realizace_7

Příloha 8

Hotová realizace_8

Příloha 9

Hotová realizace_9

Příloha 10

Hotová realizace_10

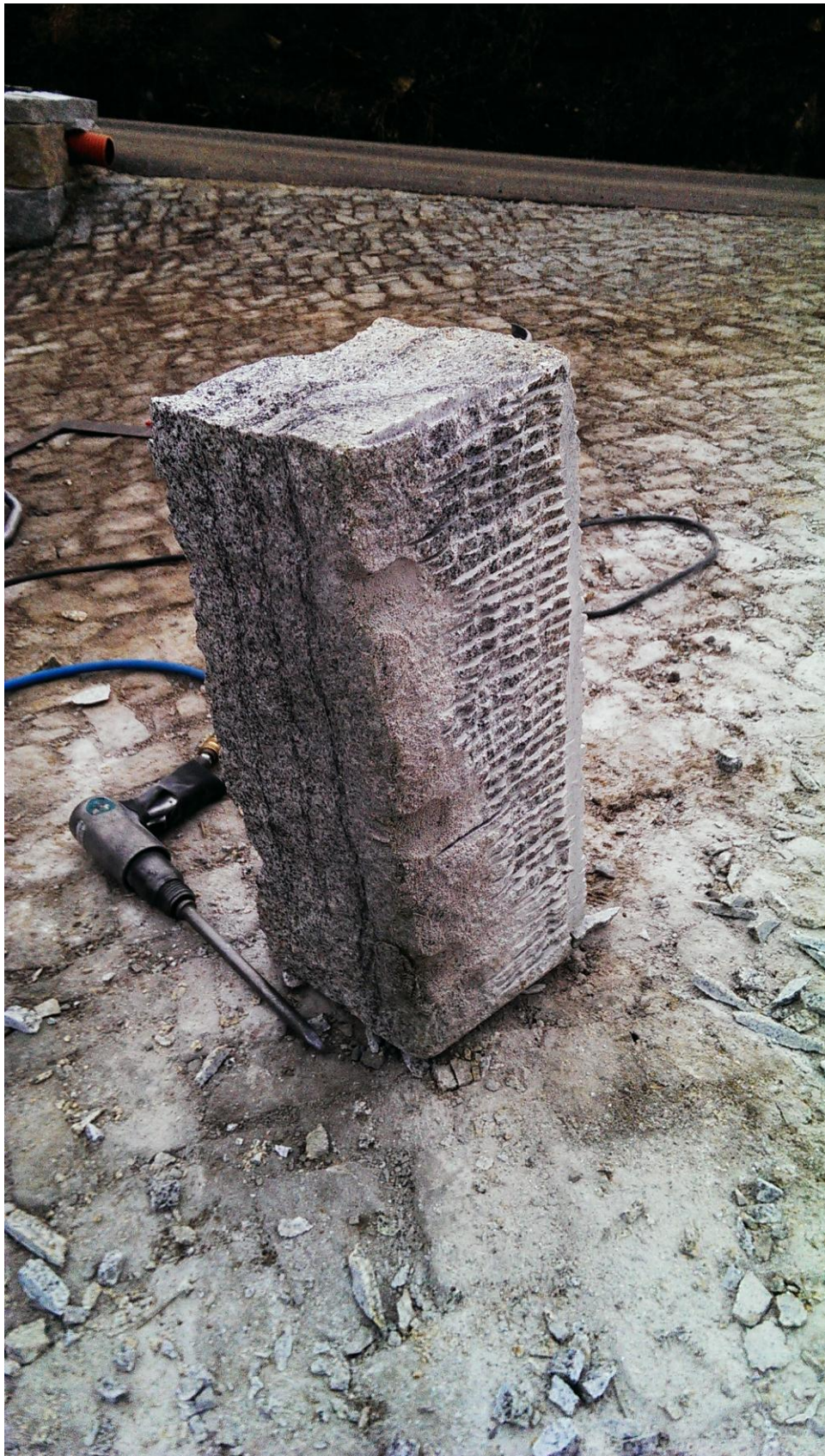
Příloha 11

Při práci_1

Příloha 12

Při práci_2

Příloha 13

Při práci_3

Příloha 14

Při práci_4

Příloha 15

Při práci_5

